

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

Melissa Katsoulis

VIAȚA SECRETĂ A
SOȚILOR

traducere din limba engleză de
MIHAI-DAN PAVELESCU

Creat cu pasiune și savoir-faire. Un volum Baroque Books & Arts®.

Cuprins

Cuvânt-înainte.....	5
Introducere	12
Soțul în istorie: de unde a început totul	27
Soțul și mama lui	47
Soțul în așteptare	55
Soțul pe drumul spre altar.....	64
Soțul în camera copilului.....	71
Soțul în fața dressingului.....	84
Corvoada ca preludiu	96
Soțul în bucătărie	107
Soțul singur.....	115
Soțul și prietenii lui.....	122
Soțul la locul de muncă.....	131
Soțul și animalele de companie	142
Soțul care sare în râuri (și aleargă în spandex).....	148
Soțul în vârstă: căsuța de grădină, călătoriile, golful și pasiunile neașteptate.....	159
Soțul recidivist.....	178
Concluzii	184
Mulțumiri.....	186

INTRODUCERE

Din punct de vedere istoric, soțul a trăit în umbră. Dacă vi se pare că sună cumva trist, gândiți-vă că e vorba despre umbra răcoroasă și presărată cu licăriri de soare a privilegiilor, care vă oferă multă intimitate și grație căreia nu vi se topește înghețata. Pe de altă parte, soția a fost dintotdeauna un obiect foarte vizibil, care să fie cotate, discutate, laudate, denigrate și negociate. Soțul era subiectul frazelor în care apărea ea; de fapt, caracterul de „soț” nu era judecat, pentru că nici măcar nu exista ca atare. Cum să fie un anumit tip de soț, probabil că nici nu-i trecea prin cap unui bărbat din Anglia secolului al XVI-lea, când stătea noaptea, întins în pat, și se gândea la nesiguranțele, eșecurile și realizările lui, deoarece rolul său se bucura de privilegiul anonimului. Ba chiar aproape al inexistenței. Desigur, el dorea putere (sexuală și comercială), iar căsătoria era principala structură socială care-i îngăduia să atingă aceste ținte. Dar, în ciuda tuturor scrierilor minunate despre dragoste, pe care ni le lăseseră secolele anterioare, există puține dovezi care să sugereze că ideea de „cum să fii soț”

a existat pentru înaintașii noștri cu pălăriile lor caraghioase. Bineînțeles, „cum să fii bărbat” fusese un subiect discutat încă de când oamenii cavelor desenaseră prima oară vaci pe stâncă. Însă gânditul la rolul specific și la viața emoțională a unui bărbat însurat – dincolo de a-și păstra soția și de a-și hrăni copiii – e ceva complet nou.

Chestia asta a apărut în prezent în lumea întreagă, fiindcă, într-o măsură tot mai mare, femeile au ieșit din această ciorbă obiectivă, ca să stea pe același nivel cu bărbații, ceea ce subminează identitățile acelea vechi și simple. În secolul XXI, multe femei – dar în niciun caz toate – au puterea să aleagă sau să refuze un partener (sau optează să nu aibă niciunul) și de aceea potențialii lor parteneri de viață au început, în mod firesc, să-și examineze, cu mai multă atenție ca oricând, performanțele în materie de masculinitate. Ce fel de soți pot ei să fie?

Generația mișcării de eliberare a femeilor considera că instituția căsătoriei va fi redundantă până în secolul XXI, totuși căsnicia continuă să fie o stare dorită de multe, astfel că legile egalității în mariaj au ținut capul de afiș aproape constant în ultimii zece ani. Chiar și cele care și-au abandonat fanteziile miresei-prințesa încă dinaintea terminării școlii primare, tot doresc securitatea și, da, romantismul căsătoriei. Pentru că, la urma urmelor, dragostea e un sentiment minunat, speranța tinerilor merită să fie sărbătorită și nimeni nu vrea să crească prunci, să moară și să facă toate cumpărăturile singur, în supermarket. În plus, nunțile par foarte importante, dacă n-ai avut niciodată parte de una.

Există totuși o problemă: căsătoria, ca stare dezirabilă, e ultima relicvă a unor idei foarte demodate despre

Respectarea dreptului de proprietate și putere; totuși noi, occidentalii, acceptăm că femeilor li se îngăduie să dorească satisfacții tradițional masculine, ca plăcerea sexuală, banii și serviciile interesante. Iar bărbaților li se îngăduie să-și dorească partenere care să achite jumătate dintre facturi și să se descurce singure.

Deși li s-au părut șovăitoare și haotice multor femei, mișcările feministe din ultima sută de ani au abătut o revoluție fulgerătoare asupra bărbaților, care se relaxau, perfect mulțumiți, pe laurii vechi de milenii ai norocului lor, cu pipa între dinți și cu cina așezată cu regularitate pe masă, când, pe neașteptate, femeile au părut să se ridice împotriva lor.

În Marea Britanie, dacă luăm în considerare sufragiul feminin ca început al adevăratei emancipări a femeilor (deși semințele fuseseră sădite cu mult timp înainte, în epoca lui Mary Wollstonecraft), asta înseamnă o sută de ani de tulburări sociale revoluționare, care au fost întrerupte de două ori de războaie, care, în mod firesc, i-au alieinat pe toți și au intensificat un ritm al schimbării care ar fi putut să fie mai lin, mai bine gândit. Trimiterea câtorva generații de bărbați din secolul XX la măcelărire pe câmpurile de bătălie – și lumina favorabilă pe care toți trebuiau s-o proiecteze asupra situației, ca să treacă prin zilele acelea devastatoare – a cauzat daune profunde și sumbre pentru reconstruirea relațiilor dintre bărbați și femei.

Iar situația a fost considerabil mai dură pentru locuitorii Europei continentale, ale căror vieți au fost deformate de fascism. În zilele acestea vedem frecvent fărâșe ale supraviețuitorilor Holocaustului. Citind despre viețile lor, reiese o temă comună; mulți s-au căsătorit foarte repede

după 1945, adesea chiar când se aflau încă în taberele de relocare. Nunțile ad hoc între suflete traumatizate, lipsite de un cămin, dovedesc puterea căsătoriei ca simbol al siguranței și al unui nou început (pentru individ și pentru comunitate, întrucât, se speră, va netezi calea spre mulți prunci liberi și fericiți). Însemnau normalitate¹.

Așadar: milioane de bărbați pierduți sau traumatizați; femei care prestează activități tradițional masculine; decorul suprarealist și dement al anilor 1950, mobili și în ascensiune, totuși represivi, în Anglia și în America; postșocurile Revoluției Industriale; o societate tot mai seculară; contraceptivile. Toate elementele acestea au alimentat terenul instabil pe care ne clădim azi căsniciile.

Iar apoi a urmat MeToo. În prezent, când se ceartă cu soția lui, un bărbat trebuie să-și arate deschiderea pentru un schimb reciproc de sentimente, echilibrat și respectuos. El trebuie să fie gata să-și ceară scuze, să admită crimele patriarhatului și să discute cu calm deosebirea dintre viziunea lui despre lume și cea a partenerei. În mod clar, nu trebuie să-și îndese șapca pe cap, să iasă din casă trântind ușa și să se ducă în pub. Pentru că astea sunt vremuri noi și bune. Atât doar că, pentru mulți bărbați, ele nu par să fie chiar atât de bune. Par o epocă de confuzie și tulburări, lipsită de instrucțiuni clare cu privire la comportamentul „bărbătesc” cuvenit. Să ridic capul? Să-l plec? Există foarte multe opțiuni.

¹ https://www.nj.com/news/index.ssf/2011/02/nj_holocaust_survivors_share_s.html

Respect Unii bărbați regretă că nu mai pot să complimenteze o doamnă pentru felul în care arată sau că nu mai pot să-i deschidă ușa fără s-o insulte, dar, în același timp, reclamele și rețelele sociale le prezintă pe femei mai hipersexualizate ca oricând. Ele știu că e probabil indecent ca bărbații să fluiere după ele pe stradă și nu apreciază, în mod clar, sugestiile vulgare strigate în gura mare, totuși duc dorul cadrilului de modă veche dintre lady și gentleman, care lubrifia interacțiunile sociale în secolul XX și care, prin intermediul epocii de aur a Hollywoodului, le-a format perspectiva asupra idilelor romantice.

Femeile mai în vârstă, de asemenea, au vorbit deschis, spunând că, pe vremea lor, fetele trebuiau să-și dezvolte insensibilitatea și să învețe să-i pareze pe ciupitorii de fese și pe condescendenți, aidoma unor războinice prefeministe, iar acelea erau într-adevăr abilități destul de utile. Când Anne Robinson le-a numit „niște smiorcăite” pe femeile din generația MeToo și a spus că gesturile deplorabile ale contemporanilor ei bărbați nu făceau decât s-o impulsioneze spre acțiuni și mai hotărâte, multe doamne în vârstă au încleștat pumnul aprobator înspre poza ei din ziare.

„Masculinitatea e în criză” este un concept vechi de secole. Cea mai recentă răbufnire de proporții s-a petrecut la sfârșitul secolului al XIX-lea, când o generație de băieți îmbrăcați în cămășuțe de noapte cu volănașe și crescuți de femei a fost considerată prea feminizată. Ca atare, au fost inventate mișcarea Cercetașilor și povestirile de aventuri pentru băiețandri, care să-i readucă acolo unde trebuiau să fie: în locuri murdare, care-ți mânjesc pantofiorii și-ți

trezesc spaimetele. E limpede că îngrijorarea bărbatului victorian față de sexualitatea fiului a fost o reflecție a propriei lui anxietăți în legătură cu cultura masculină adultă, care o cam lua razna, cu plete curgătoare pe umeri, cu țesături florale și cu poezii siropoase despre narcise și îngeri. Prin urmare, teama în ceea ce privește feminizarea bărbaților nu e ceva nou, însă expresiile la modă „masculinitate toxică” și „MeToo”, din epoca noastră, reflectă o nouă furtună în apele liniștite ale privilegiilor masculine.

Și cum se infiltrează asta în viața de zi cu zi a bărbatului modern, însurat? I-am întrebat pe niște macho albi și privilegiați pe care-i cunosc și – ia ghiciți! – ei au susținut apăsat tot ce spun femeile despre asta! Noi avem completă dreptate (noi toate, indiferent ce credeți) și, da, e momentul ca bărbații să facă tot ceea ce le spunem. Acum... aș putea pleca...?

Grație intuiției mele feminine înnăscute, cred că am fost capabilă să detectez o undă de anxietate.

De aceea am început cu elementele de bază, întrebându-i pe bărbații însurați pe care-i cunosc dacă măcar se gândesc la ei înșiși în termenii identității genului căruia îi aparțin. „Nici vorbă!”, a replicat tipul cel mai masculin pe care l-am întâlnit până acum – un membru al clasei de mijloc, musculos, hirsut, cu serviciu de statut înalt, care umblă înainte și înapoi toată ziua prin birou, răcnind în telefon, după care se întoarce acasă, rade două beri, își scoate costumul italianesc elegant și stă în boxeri, uitându-se la televizor, în timp ce înfulecă aripioare picante, activitate din care se oprește doar ca să-și dăscălească fiul pe tema cum să fii o persoană bună și cinstită și ca să-i

Respirate fiicei cum să bătăie și să arunce la coșul de baschet.

Iar apoi se prăbușește într-un somn scurt și zgomotos, din care se trezește cu o idee nouă și inspirată, deși agresivă intelectual, despre guvernanta corporatistă postsovietică din Asia Centrală și o postează direct pe Twitter, înainte să plonjeze într-un lac rece, pentru o cursă înviorătoare, înainte de muncă. Și el va face toate acestea zilnic, chiar dacă e cu spatele în pioane, are toxinfecție alimentară și îngrijește doi copii mici de unul singur. Literalmente, e bărbatul cel mai bărbătos pe care-l cunosc. Și nu mă-ntrebați de unde știu toate acestea despre el, pentru că soțul meu nu vrea să figureze în această carte. Însă important este că el spune că nu conștientizează niciodată că e un bărbat și că nu-l interesează să caute alți bărbați ca să facă, în mod specific, chestii masculine, într-un spațiu masculin. Într-o clipă de scăpare personală, mi-a spus chiar că, de fapt, nu există identitate de gen, ci „doar tipi cool și tâmpiți”. Are tot atâtea prietene cât prieteni, printre care se numără multe lesbiene și homosexuali, iar faptul că ridică haltere și arde șase cocktailuri cu whisky fără să i se facă rău nu-l face să se simtă mai macho decât ambalarea unui cadou, în mod cu-adevărat elegant, sau aprecierea parfumului unui trandafir frumos. Când îl întreb care e motivul, susține că totul se rezumă la clasă și la educație. În general, nu se simte amenințat de nimic, fiindcă s-a născut chipeș și bogat, fiul unor părinți avuți și toleranți, care l-au trimis la o școală bună și nu l-au bătut; așa că nu trebuie să iasă în lume mereu pe picior de apărare. Masculinitatea lui nu trebuie să fie în criză. Și de-asta soția lui e o doamnă

norocoasă, pentru că probabil el nu va pleca să-și găsească sfârșitul pe o motocicletă, la împlinirea a cincizeci de ani.

Iar toate acestea se leagă perfect cu ceea ce profesorul de sociologie Tristan Bridges, de la UCSB, spune despre criza modernă a identității de gen¹: pentru ca orice să fie în criză trebuie ca anterior să fi fost într-o perioadă de stază, după care un grup să simtă că lucrurile se schimbă, că privilegiul său este subminat.

Scriitorul american despre identitatea de gen Thomas Page McBee (primul bărbat din această minoritate explicată care a boxat în Madison Square Garden) spune: „Deși dureroasă, această criză este, de asemenea, o oportunitate de a regândi felul în care funcționează identitatea de gen... e greu să vorbești despre masculinitate, pentru că se presupune că n-ar trebui să faci asta. Iată prima regulă – cam ca în *Fight Club: Sala de lupte*.”² (Iar el nu e nici primul, nici ultimul bărbat care a invocat analogia cu *Fight Club: Sala de lupte*, când mi-a povestit despre regula de aur a bărbaților, de a nu aborda problemele de identitate de gen.)

Thomas spune că, după tranziție și după ce brusc a arătat exact ca un bărbat (este unul dintre acei transsexuali care tranzitează cu ușurință), a fost șocat să afle ce înseamnă, de fapt, privilegiile masculine în viața de zi cu zi. În redacția în care lucra ca jurnalist se făcea brusc tăcere când el intervenea sonor și apăsat într-o discuție de grup animată. Așa ceva nu i se mai întâmplase niciodată până

¹ <https://www.aspenideas.org/session/american-man-crisis>

² <https://www.aspenideas.org/session/american-man-crisis>

Respectatunci; întotdeauna oamenii îl întrerupseseră și vorbiseră peste el. Pe stradă, bărbații îl provoacă la dispute fizice. Femeile se speriau când mergea în spatele lor noaptea. După moartea mamei lui, nimeni nu l-a atins și nu l-a mângâiat. E un aspect despre care el crede că bărbații ar trebui să vorbească: „Rostirea unor asemenea lucruri te expune unor riscuri profesionale și personale... Dacă bărbații nu spun «da, este absolut adevărat», atunci e *gaslightning*.”^{1,2}

Nu încapă îndoială că dezbaterile privind identitatea de gen pătrund în toate colțurile vieților noastre, atât publice, cât și private. Cum rămâne atunci cu legământul căsătoriei, o idee înrădăcinată în inegalitatea dintre bărbați și femei? Cuplurile gay au oportunitatea să creeze o nouă versiune a ei, dar azi, dacă un tânăr și o tânără doresc să se căsătorească, ei trebuie să fie atenți la reinterpretarea regulilor, pentru ca ele să se potrivească rolurilor sexelor în secolul XXI. Pentru generația în vârstă poate să fie prea târziu.

Am întrebat un grup de bărbați însurați mai în vârstă dacă erau de părere că masculinitatea e în criză. Toți au spus că „un anumit tip de masculinitate se află într-adevăr în criză” – implicația fiind că nu era vorba despre tipul lor. La urma urmelor, ei își ținuseră soțiile fericite timp de decenii și nu fuseseră concediați pentru c-o hărțuiseră pe bucătăreasa de la cantină. În același timp însă, a existat

¹ *Ibid*

² Formă de abuz psihologic prin manipulare, prin care agresorul își deziluzionează victima făcând-o să se simtă instabilă (n. tr.).

o șovăială evidentă de a mai înainta în ipotezele demodate care le consolidează viziunea despre rolurile sexelor în familie. Maximumul pe care l-ar fi recunoscut în ideea că era posibil să fie de modă veche se referea la dusul gunoiului. Bărbații mai tineri tindeau să răspundă la întrebarea mea prin „Ce dracu’! Normal că e – și pe bună dreptate!”, dezvăluind o disponibilitate mai mare pentru a discuta despre cusururile frăției lor. Unul dintre ei, care se apropia de patruzeci de ani, mi-a povestit că înfruntarea sexismului post-MeToo îl făcuse, de fapt, să se simtă mai masculin: „La serviciu, simt un misoginism masculin provocator. Asta când îndrăznesc să nu-mi mai mușc limba și-i spun idiotului că bancurile lui despre femeile al căror loc e în bucătărie nu sunt deloc amuzante. De obicei, urmează o criză de nervi (nu tocmai masculină), fiindcă știu că «gașca» va fi împotriva mea, ba uneori va include și femei. În adâncul sufletului însă sunt convins că tot ce-am spus cere mai mult curaj decât simpla respectare a «normei», așa că bănuiesc că asta mă face să mă simt mândru și bărbat.”

Acest tip radical și fabulos de comportament ar trebui să ne dea speranțe tuturor. Totuși obiceiurile vechi dispar greu, așa cum mi-a spus psihologul clinic Alex, când mi-a explicat cum își simte el masculinitatea: „Țin minte că o dată i-am spus unui coleg de apartament (foarte nereformat) că eu nu folosisem niciodată o bormașină. Îmi amintesc privirea lui întrebătoare, de parcă i-aș fi mărturisit că purtam lenjerie de damă și că aș fi vrut ca și el să facă la fel, poate chiar în prezența mea. Asta s-a întâmplat cu niște ani în urmă, însă mi-a rămas clar în minte. Mă comportam